

บทที่ 4

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษาบ้านทับคริสต์ อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์โดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 4 ด้านคือ

- 1.1 ด้านการมีส่วนร่วมค้นคิดปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา
- 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ
- 1.4 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ

1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังในผลตอบแทนในการเข้าร่วมมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครองกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

1.4 เพื่อประมวลสรุปปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

2. สมมุติฐาน

2.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านทับคริสต์ หมู่ที่ 3 ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 471 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางของ เคอจีร์ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบไม่ใส่กลับ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยมีแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส ระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามามีส่วนในการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานที่เข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์วัดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน เป็นแบบทดสอบแบบถูกผิด จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.85

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์วัดความคาดหวังผลตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นแบบทดสอบแบบถูกผิด จำนวน 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.85

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์วัดระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านทั้ง 4 ด้าน จำนวน 34 ข้อ คือ

ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นคิดปัญหาและสาเหตุของปัญหา

จำนวน 11 ข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา จำนวน 8 ข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการ จำนวน 10 ข้อ

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ

จำนวน 5 ข้อ

เป็นค่าถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น = 0.98

ตอนที่ 5 ถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและพนักงานสัมภาษณ์ได้ช่วยกันดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวบุคคล วัดระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน วัดระดับการคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน วัดระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน และหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยเข้าไปพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านตลอดช่วงระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และตรวจสอบแบบสอบถามสมบูรณ์ทุกฉบับแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

ส่วนข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในตอนที่ 5 ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ และจัดอันดับ

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

4.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 214 คนพบว่า

4.1.1 ปัจจัยด้านบุคคลนั้น เพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 54.4 เป็นชายและร้อยละ 45.8 เป็นหญิง ร้อยละ 44.4 มีอายุระหว่าง 18-30 ปี และร้อยละ 35.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ใช้แรงงาน และมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 38.8 มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ป.6 ถึง ป.6 และร้อยละ 23.4 ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมปลาย และส่วนใหญ่คือร้อยละ 70.1 มีสถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.3 มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนในระดับสูง และร้อยละ 65.4 มีความคาดหวังผลตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านในระดับสูง

4.1.2 ปัจจัยด้านสังคม ร้อยละ 58.4 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างมีครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้านต่ำกว่า 5 ครอบครัว รองลงมาคือร้อยละ 28.0 มีครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้านจำนวน 6 - 15 ครอบครัว และจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 50.9 ของกลุ่มตัวอย่างได้เข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ในการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพ ร้อยละ 43.9 เป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพจำนวน 1 กลุ่ม และร้อยละ 35.5 ไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพใด ๆ เลย ในขณะที่ร้อยละ 45.3 ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาจิตใจใด ๆ เลย และร้อยละ 35.5 เป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาจิตใจเพียง 1 กลุ่ม ส่วนในการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนานั้น ร้อยละ 47.7 ได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเดือนละ 4 ครั้งและร้อยละ 15.4 เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเดือนละ 3 ครั้ง

4.1.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48.6 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี และร้อยละ 44.9 เป็นเจ้าของที่ดินทำกินน้อยกว่า 15 ไร่

4.1.4 ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.0 ไม่เคยพบปะกับเจ้าหน้าที่ปกครองเลยในรอบ 1 เดือนและร้อยละ 30.8 ได้พบกับเจ้าหน้าที่ปกครองเพียงครั้งเดียว

4.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านโดยภาพรวมในระดับปานกลาง และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน กล่าวคือด้านการคิดค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาในการพัฒนา ด้านร่วมปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนา ด้านร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาจิตใจ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($R = .6800$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 และเมื่อแยกพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน (X_5) และการคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน (X_6) มีความ

สัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .5583$) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่อเดือน (X_{11}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .1740$) ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น (X_9) และการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน (X_{10}) มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.1607$) และที่ระดับ .05 ($r = -.1250$)

ตามลำดับ

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านโดยวิธีการเข้าสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลแบบขั้นตอนพบว่าปัจจัยที่มีผลร่วมกันต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน (X_5) การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน (X_6) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่อเดือน (X_{11}) การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_9) และอายุ (X_2)

สำหรับลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลร่วมกัน ในการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน จากผลการวิเคราะห์ที่สามารถเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน (X_5)
2. การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน (X_6)
3. การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่อเดือน (X_{11})
4. การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_9) และ
5. อายุ (X_2)

และได้สมการในการพยากรณ์หรือสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน
ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = -.031 + .073X_6 + .088X_9 + .107X_{11} - .168X_9 + .012X_2$$

เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาเข้าสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน
จะมีอำนาจการทำนายเท่ากับร้อยละ 42.4 ($R^2 = .424$) อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่สามารถเป็นตัวพยากรณ์ได้

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์โดยภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการมี
ส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน
แก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ ด้านการมีส่วนร่วม
ติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน และเพื่อประมวลสรุปปัญหา
อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการที่จะเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การพัฒนาหมู่บ้าน จากการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ผลการวิเคราะห์ ดังจะ
อภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์

จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในภาพรวม และรายด้าน คือด้านร่วมติดค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาในการพัฒนา ด้านร่วมปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านข้างเคียงแล้วหมู่บ้านดังกล่าวนี้เป็นหมู่บ้านที่มีความสงบสุข มีสันติ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง และที่สำคัญประชาชนในหมู่บ้านดังกล่าวปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาโดยการมาร่วมพิธีกรรมทางศาสนาทุกวันอาทิตย์ (ร้อยละ 47.7) ได้รับฟังพระธรรมคำสอนมีความสำนึกในการเป็นบุตรของพระเจ้าองค์เดียวกัน จึงทำให้ไม่มีปัญหาใหญ่ ในขณะที่เดียวกันก็มีโอกาสได้พบปะ สนทนา มีการประชุมกลุ่มต่าง ๆ มีการปรึกษาหารือและประเมินผลการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมาย การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็กระทำกันในวันดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันก็อาจเป็นเพราะว่าพลังกลุ่มในหมู่บ้านยังไม่เด่นชัด กล่าวคือมีประชากรร้อยละ 35.5 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพ และร้อยละ 45.3 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจเลย ดังนั้นการที่ประชาชนมาร่วมพิธีกรรมทางศาสนา มีโอกาสได้รับความรู้ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา ได้รับการพัฒนาจิตใจ แต่กระนั้นก็ดี แม้ว่าประชาชนในหมู่บ้านดังกล่าวจะมีระดับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา ชุมชนสูง (ร้อยละ 67.3) และมีความคาดหวังผลตอบแทนในการพัฒนาในระดับสูง (ร้อยละ 65.4) ก็ตาม แต่ยังคงขาดการลงมือปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน พลังกลุ่มดังกล่าวยังไม่ได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัว และถูกนำออกมาใช้ในพัฒนาหมู่บ้านการอย่างเต็มที่ จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อศึกษาในรายละเอียดตามลำดับจะพบว่า

1.1 ด้านมีส่วนร่วมในการคิดค้นและหาสาเหตุของปัญหา

พบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ร่วมประชุมปรึกษาหารือกับผู้นำ และคณะกรรมการหมู่บ้านถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.03$) นั้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญต่อผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในข้อ 1.2.10 ทั้งนี้เพราะว่า "ผู้นำนั้นมีฐานะและความสำคัญอันเปรียบเสมือนแกนกลางในการหมุนกิจกรรมการพัฒนาให้เคลื่อนไหวไป" (กาญจนา แก้วเทพ, 2538 : 115) "ผู้นำเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อันเป็นที่ต้องการในการดำเนินงานของกลุ่ม และสามารถใช้ความรู้นั้นช่วยให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ได้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง" (ทวี ทิมขำ, 2528 : 171) นั่นคือผู้นำมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในกลุ่มหรือมีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มไปสู่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนร่วมคิดค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้านกับกลุ่มคนใกล้ชิด ($\bar{X} = 2.91$) มากกว่าร่วมในการคิดค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในหมู่บ้านกับผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.86$) หรือร่วมในการคิดค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในหมู่บ้านด้วยตนเอง ($\bar{X} = 2.65$) และประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.87$) มากกว่าร่วมเสนอปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.72$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังมีการศึกษาในระดับต่ำ (ภาพประกอบ 5) จึงทำให้ไม่กล้าที่จะแสดงออกเพราะเกรงว่าความคิดเห็น และวิธีการแก้ปัญหาของตนไม่เป็นที่ยอมรับ และถูกนำไปติฉินนินทาซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาดังปรากฏรายละเอียดในตาราง 13 จึงทำให้ประชาชนร่วมคิดหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ กับกลุ่มคนใกล้ชิด ซึ่งเป็นกลุ่มปฐมภูมิที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดและมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อพฤติกรรมทางสังคมของปัจเจกบุคคล ทั้งนี้เพราะสมาชิกภายในกลุ่มดังกล่าวนี้ เริ่มต้นในสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับความรู้สึกเป็นเรา แล้วจึงนำปัญหาไปปรึกษาหารือกับผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้าน ปัจจุบันเหล่านี้ จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ร่วมสนับสนุนแผนการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.04$) ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีการกระทำทางสังคม ซึ่งรีดเดอร์ (Reeder, 1971 : 92-94) ได้อธิบายว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ที่ทำให้บุคคลเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการที่ประชาชนร่วมสนับสนุนแผนการที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ย่อมเป็นการกระทำที่แฝงด้วยความเสนาห่า (Affective Action) อันเป็นการกระทำทางสังคมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งเป็นการกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์ ความผูกพันทางจิตระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ (จ่านง อภิวัฒน์สิทธิ์, 2523 : 63) และเป็นไปตามความต้องการทางกายภาพและทางสังคมตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ และเป็นที่น่าสังเกตว่าประชาชนมีส่วนร่วมคัดเลือกแผนการพัฒนาที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.93$) มากกว่าที่จะร่วมคิดหาแนวทางเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.75$) หรือร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.74$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และเทคนิคในการวางแผนตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน และการตัดสินใจที่ตัดสินั้นต้องการความรู้ 2 ประเภทคือความรู้ด้านวิชาการ (Theoretical Knowledge) ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และความรู้จากประสบการณ์ (Empirical Knowledge) ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจ ไหวพริบหรือขั้นเชิงในการตัดสินใจ ความรู้ทั้งสองประเภทนี้ เมื่อใช้ประกอบกัน จะทำให้การตัดสินใจมีหลักการ มีความแม่นยำ (วุฒิชัย จ่านงค์, 2523 : 32) เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ส่วนใหญ่เป็นชาวนาน จึงด้อยความรู้และข้อมูลข่าวสาร จึงมีทางเลือกน้อยในการมีส่วนร่วมในการคิดหาแนวทางหรือตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา อันส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านดังกล่าวนี้อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน

จะพบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์มีส่วนร่วมออกแรงในลักษณะเสียสละตามโครงการพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.90$) และร่วมออกเงินทุนกับโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.86$) มากกว่าการร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ให้กับโครงการ ($\bar{X} = 2.48$) และร่วมสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวร่วมออกแรงในการเสียสละตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.68$) มากกว่าการร่วมสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวร่วมออกแรงในลักษณะรับจ้างตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.45$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านดังกล่าวมีอาชีพเป็นชาวสวน มีกำลังกาย กำลังทรัพย์ แต่ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และยังจำสภาพในช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นที่ยากลำบาก และที่หมู่บ้านเจริญก้าวหน้าจนเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันเพราะว่าประชาชนได้ร่วมแรงร่วมใจกัน เสียสละแรงกาย แรงใจ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จึงอยากจะทำทอดคุณธรรมแห่งการเสียสละให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานสืบต่อไป อันเป็นการถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อที่ได้รับจากการสั่งสอนของพระศาสดาที่สอนให้มนุษย์รักกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันเป็นการกระทำทางสังคม ที่บุคคลย่อมกระทำตามความเชื่อ (Belief Orientation) อันเป็นปัจจัยตั้งที่ทำให้บุคคลเลือกรูปแบบพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ (Reeder, 1971 : 92-94)

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินโครงการ

จะพบว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ ร่วมเป็นผู้ดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างขึ้นในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.95$) รองลงมาคือร่วมเผยแพร่ผลการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.77$) และประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ ($\bar{X} = 2.71$) มากกว่าการมีส่วนร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการสรุปผลประเมินผลโครงการ ($\bar{X} = 2.65$) และมีส่วนร่วมวางแผนในการประเมินผลโครงการน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.62$) ทั้งนี้เป็นอาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนในหมู่บ้านทับคริสต์ยังมีความรู้ทางเทคนิคในการประเมินผลน้อย ซึ่ง

เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนจึงทำให้ไม่สามารถร่วมในการประเมินผล และวางแผนทางในการแก้ไขปัญหาได้ จึงทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านที่ตนสามารถกระทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำทางสังคมที่กล่าวว่า การที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใด ๆ บุคคลนั้นย่อมพิจารณาความสามารถของตนก่อนทุกครั้ง และในขณะที่เดียวกันประชาชนก็ต้องการจะเผยแพร่ผลของการปฏิบัติตามโครงการให้ทุกคนได้รู้และยอมรับของผลการกระทำตามโครงการพัฒนาของหมู่บ้าน อันเป็นการสนองความต้องการมีศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจ และให้ผู้อื่นยอมรับ ซึ่งเป็นความต้องการลำดับขั้นที่ 4 ตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละตัวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน มีดังนี้คือ

2.1 ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน และการคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่า

2.1.1 ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 การที่ประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถของตน ไม่ว่าจะ เป็นในด้านใดด้านหนึ่ง ประชาชนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรึกษากับผู้ที่ได้รับผลกระทบ มีการชักจูงและการประเมินผล มีการตัดสินใจยอมรับและปฏิเสธ อันมีผลมาจากการประเมิน และมีการกระทำจากการตัดสินใจ ทั้งหมดนี้ต้องการความรู้ทั้งในด้านวิชาการและความรู้จากประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเมธ แสงนันทวน (2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก และปฤษฎา บุญเจือ (2536 : 99) พบว่าความรู้อ ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่เดียวกันก็ขัดแย้งกับ วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าความรู้อความเข้าใจในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน

✓2.1.2 การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าแหล่งเงินทุนของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนในชุมชน หรือศูนย์ส่งเสริมพัฒนาสุราษฎร์ธานีต่างสนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อ ค้าประกันเงินกู้ และช่วยเหลือกันตั้งปรากฏรายละเอียดในหัวข้อ 1.2.6 นอกจากนี้ประชาชนยังมีความคาดหวังในการขายผลผลิตทางการเกษตร อัน เป็นปัจจัยผลักดันตามทฤษฎีการกระทำทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชนีสุวรรณ วรณวิภา (อ้างในปฤษฎา บุญเจือ 2536 : 37) พบว่า แรงงานสตรีที่มีความคาดหวังในผลประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหภาพ แรงงานสูงมีส่วนร่วมในสหภาพแรงงานปานกลาง และปฤษฎา บุญเจือ (2536 : 100) พบว่า การคาดหวังผลตอบแทนในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา/และสถานภาพ การสมรสนั้น จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หมู่บ้านดังกล่าวเป็นหมู่บ้านที่เกิด จากการอพยพประชาชนจากที่ต่าง ๆ เข้ามา เป็นหมู่บ้านที่มีอายุเพียง 25 ปี (พ.ศ.2512 - พ.ศ.2537) ประชาชนที่อพยพเข้ามาในระยะก่อตั้งหมู่บ้าน ต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความอยู่รอดทุกคน ตระหนัก ถึงความสำคัญที่จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และในปัจจุบันนี้ชนรุ่นใหม่

ในหมู่บ้านก็เป็นลูกหลานของหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในลักษณะของการเสียดสละ ดังปรากฏรายละเอียดในตาราง 7 ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านสังคมได้แก่ จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาจิตใจ และการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ต่อเดือน พบว่า

2.2.1 ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหมู่บ้านดังกล่าวเป็นหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นโดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนานเป็นผู้ที่ได้เข้ามาในยุคบุกเบิก ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นผู้สูงอายุ และมีฐานะค่อนข้างมั่นคงจึงได้ลดบทบาทของตนเองลง ให้ชนรุ่นใหม่ที่ เป็นบุตรหลานของตนได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านต่อไป ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของโคฟแมน (Kaufman, 1949 : 301) ที่พบว่าความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและจากการวิจัยของกรมการพัฒนาชุมชน (2519 : 60-90) ก็พบว่าบุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านนานกว่า 20 ปี

2.2.2 การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาต่อเดือนกับการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นตัวแปรที่ไม่เคยมีผู้ใดได้ทำการศึกษามาก่อน แต่เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษเนื่องจากหมู่บ้านทับคริสต์เป็นหมู่บ้านที่ประชาชนร้อยละ 90 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และจากการวิจัยพบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการที่ประชาชนมาร่วมพิธีกรรมทางศาสนานั้น เป็นโอกาสที่ประชาชนได้รับความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนา ได้พูดคุย สนทนา แลก

เปลี่ยนทัศนคติ ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลกัน และได้รับการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอ ให้สนใจในปัญหาบ้านเมือง ต้องร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้านประเทศชาติของตนให้เจริญก้าวหน้า ไปสู่ความรอด ความครบครันทั้งด้านส่วนตัวและสังคม บ้านเมือง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ เพื่อสร้างพระราชัยที่ทุก ๆ คนต่างรู้จักรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างสูงสุด ชนิดที่ยอมเสียสละ จนถึงพลีชีพให้แก่งันและกันได้ ช่วยกันสร้างสังคมที่เป็นสังคมมนุษย์อย่างแท้จริง ที่มีความรับผิดชอบ เมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจกันได้ (บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์, 2529 : 20) การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาด้วยใจรักและเสียสละ ซึ่งการทำงานด้วยใจรักและเสียสละนี้มาจากคำสอนของศาสนาที่สอนให้รักพระเป็นเจ้าด้วยสิ้นสุดจิตใจ และให้รักพี่น้องเหมือนรักตนเอง หมายความว่าตนเองเป็นบุตรของพระ จึงต้องรักเพื่อนมนุษย์ในฐานะที่ เขาเป็นบุตรของพระเช่นกัน ฉะนั้นในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ก็เท่ากับช่วยเหลือบุตรของพระ ดังเช่นในพระวรสารพระเยซูเจ้าได้ตรัสอย่างชัดเจนว่า "ทุกสิ่งที่ท่านทำกับพี่น้องของเรา พี่น้องที่มีความทุกข์ยาก พี่น้องที่ต่ำต้อยที่สุด เหมือนกับท่านทำกับเราเอง" (มัทธิว 25 : 40) วิธีกระตุ้นให้เกิดความสำนึกดังกล่าว เป็น "วิธีการทางศาสนา" (กาญจนา แก้วเทพ, 2538 : 162) และที่สำคัญหลังจากที่ได้ร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแล้ว สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพและกลุ่มพัฒนาจิตใจได้มีการประชุมกลุ่มประจำสัปดาห์ ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวนี้จึงเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการพัฒนาหมู่บ้าน และที่สำคัญทำให้ประชาชนมีเวลาว่างที่ตรงกันสามารถกระทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกันได้

ส่วนจำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งนี้แม้ว่าประชาชนจะอพยพมาจากที่ต่าง ๆ กัน หลายหมู่หลายตระกูล แต่มาด้วยจุดประสงค์เดียวกันคือหาที่ทำกินใหม่ มีอาชีพคล้ายกันมีความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาเดียวกัน มีความสำนึกในการเป็นบุตรของพระเป็นเจ้าองค์เดียวกัน

และการได้มาเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเป็นประจำ จึงทำให้มองข้ามการเป็นเครือญาติทางชีววิทยา และมาเป็นพี่น้องในองค์พระคริสต์เจ้าตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น การเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มศาสนาจึงทำให้การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ และการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

2.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ และการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน การศึกษาในครั้งนี้นพบว่า การเป็นเจ้าของที่ดินทำกินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินทำกินมาก เป็นผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นผู้ที่มีอายุมากซึ่งได้ลดบทบาทของตนเองลงและให้ชนรุ่นใหม่ที่ เป็นบุตรหลานได้ เข้ามามีบทบาทต่อไป ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน (2519 : 5) พบว่าบุคคลที่มีที่ดินทำกินมาก เข้ามามีส่วนในกิจกรรมโรงเรียนมากกว่าผู้ที่มีที่ดินทำกินน้อย และขัดแย้งกับงานวิจัยของพรศักดิ์ พิศรพจนากรณ์ (2530 : 70) ที่พบว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำกินมากมีส่วนร่วมในสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำกินน้อย

ส่วนรายได้นั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน อาจะกล่าวได้ว่าการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่นั้น ไม่ได้ขึ้นกับว่าประชาชนมีรายได้สูงหรือรายได้ต่ำ แต่ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริงและลักษณะของโครงการพัฒนาบ้านที่ไม่ว่าคนจะมีรายได้สูงหรือรายได้ต่ำก็สามารถเข้าร่วมมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ หรืออาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้มีรายได้สูงหรือรายได้ต่ำต่างเห็นประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นรายได้จึงไม่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

2.4 ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง การศึกษาในครั้งนี้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของสกลชัย จันทร์รักษ์ (2528 : 75) ที่พบว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีการติดต่อกับพัฒนากรมาก จะมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลมากกว่าหัวหน้าครอบครัวที่มีการติดต่อกับพัฒนากร

น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหมู่บ้านดังกล่าวนี้เป็นการริเริ่มของบาทหลวง โดยที่บาทหลวงได้เห็นความยากลำบากของประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และได้ชักชวนประชาชนจากที่ต่าง ๆ มาแสวงหาที่ดินทำกินใหม่ โดยที่ทางบาทหลวงเป็นฝ่ายสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ทุ่นรอง และนำองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เข้ามาให้ความช่วยเหลือโดยที่ทางราชการไม่ได้เข้ามามีส่วน หรือมีส่วนน้อยมากในการก่อตั้งหมู่บ้าน จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวนี้ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยในครั้งนี้ ตัวที่มีอิทธิพลและสามารถนำมาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านดังต่อไปนี้คือ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน (X_5) การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามามีส่วนในการพัฒนาหมู่บ้าน (X_6) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา (X_{11}) การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_9) และอายุ (X_2) เมื่อนำมาเข้าสมการแล้วมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 42.42 ($R^2 = .42423$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์อิทธิพลของตัวแปรต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน (Y) ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y' = -.031 + .073X_5 + .088X_6 + .107X_{11} - .168X_9 + .012X_2$$

เป็นที่น่าสังเกตว่า การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_9) และอายุ (X_2) นั้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน แต่กลับมาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน หลังจากที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า การเป็นสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_9) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับอายุ (X_2) ($r=.2494$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน (X_{10}) ($r=.981$) ในขณะที่ตัวแปรอายุ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับจำนวนที่ดินทำกิน (X_{10}) ($r=.2460$) และกับความยาวนานในการเข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น (X_9) ($r=.3073$) ซึ่งหมายความว่า คนที่มีอายุมากเป็นคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนาน และเป็นเจ้าของที่ดินทำกินมาก ในขณะที่ตัวแปรก็เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาอาชีพมากด้วย ดังนั้นจึงทำให้ปัจจัยความยาวนานที่เข้ามาอาศัยอยู่ในท้องถิ่น (X_9) และปัจจัยการเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน (X_{10}) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบที่ระดับ .01 และที่ระดับ .05 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพล และไม่สามารถนำมาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านได้ แต่มีปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_8) เข้ามามีอิทธิพลในเชิงลบ และปัจจัยอายุ (X_2) เข้ามามีอิทธิพลเชิงบวกและสามารถนำมาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านได้

ส่วนตัวแปรที่เหลือ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครองพบว่า ไม่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์อิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

กล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน (X_5) การคาดหวังผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน (X_6) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา (X_{11}) การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ (X_8) และอายุ (X_2) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน กับคริสต์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วน เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนครอบครัวที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้าน ความยาวนานในการอาศัยอยู่

ในท้องถิ่น การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาจิตใจ รายได้ การเป็นเจ้าของที่ดินทำกิน และการ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปกครอง ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์ในการพัฒนา หมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในงานพัฒนา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มา เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนมากที่สุด ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมู่บ้านแล้ว ยังได้ทราบสาเหตุที่ทำให้ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาหมู่บ้านบางประเด็น อันก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการที่จะ เสริมสร้างแนวทาง และวิธีการทำงานพัฒนาหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วมโดย ประชาชน จากผลของการวิจัยและข้อคำถามปลายเปิด พอที่จะเสนอประเด็น เพื่อประโยชน์ในการทำงานพัฒนาหมู่บ้าน ดังนี้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าประชาชนในหมู่บ้านกับคริสต์มีส่วนร่วมใน การพัฒนาหมู่บ้านในระดับปานกลาง ในลักษณะการร่วมประชุมปรึกษาหารือกับ ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหามาก โดยมีส่วนใน การร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านน้อย ซึ่งตรงกับ "ลักษณะนิสัยของคนไทยทั่วไปที่จะเกรงใจผู้ใหญ่และไม่กล้าคัดค้านแสดงความคิดเห็นอะไร" (สุพิตรา สุภาพ, 2523 : 9) และเป็นเหมือนสิ่งคมชนบททั่วไปที่เชื่อ ตามผู้นำ และมักเข้าใจว่า การทำงานพัฒนาหมู่บ้าน ผู้นำควรเป็นผู้ริเริ่มปฏิบัติ และเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการทำงานพัฒนา หน้าที่ในการทำงานพัฒนา หมู่บ้านจึงตกหนักแก่ผู้ที่เป็นผู้นำ หรือคณะกรรมการภายในหมู่บ้าน ซึ่งแทบจะ

ไม่บรรลุเป้าหมายของการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ บางรายแทบจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเลย และการที่ประชาชนในหมู่บ้านไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และไม่สามารถที่จะคิดค้นกิจกรรมและวิธีการทำงานพัฒนา อันเนื่องมาจากการขาดความมั่นใจ ขาดการกล้าแสดงออก เพราะเกรงว่าความคิดเป็นและวิธีการแก้ปัญหาของตนไม่เป็นที่ยอมรับ และถูกนำไปตีดินนินทา

ดังนั้นบาทหลวงเจ้าอาวาสผู้เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ที่แท้จริงในหมู่บ้าน และบุคคลที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ควรจะต้องใช้ความพยายามที่จะทำให้ประชาชนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นบ้างโดยการฝึกปฏิบัติ โดยการกระทำที่ช้า ๆ โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมอย่างทั่วถึง เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การจัดการสัมมนา อบรมเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ประชาชนได้มีส่วนในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของตนเองได้อย่างถ่องแท้ และเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม และทฤษฎีพลวัตกลุ่ม โครงการที่ดำเนินการต่อมาจะได้ อยู่ในลักษณะเพื่อตัวประชาชนเองเป็นหลัก โดยการปลุกจิตสำนึก สร้างความเข้าใจ แก่สมาชิกกลุ่ม และประชาชนในหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อประชาชนจะได้มีความรู้สึกหวงแหน และทำให้โครงการนั้นได้รับการบำรุงรักษา อยู่ตลอดไป มีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าประชาชนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Actor of Change) มิใช่ถูกกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Victim of Change) ในกระบวนการพัฒนาเท่านั้น และการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง

นอกจากนี้ทางศูนย์สังคมพัฒนามูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานี ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านทับคริสต์ จะต้องเอาใจใส่ในการสรรหาผู้ที่มีน้ำใจ เสียสละ พร้อมทั้งจะอุทิศตนในงานพัฒนา และทำการฝึกอบรมให้เกิดภาวะผู้นำ จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน อันจะเป็นปัจจัยดึงให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน และการคาดหวังผลผลตอบแทนในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ผู้นำการพัฒนาควรจะเอาใจใส่ ในการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา ให้ข่าวสาร โดยการจัดสัมมนา ฝึกอบรม จัดทัศนศึกษา และทำให้ประชาชนได้เห็นผลตอบแทนที่จะได้รับจากการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาไม่เพียงแต่ในด้านส่วนตัว แต่ผลตอบแทนคือคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าของทุกคนในหมู่บ้าน

1.3 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน บาทหลวง เจ้าอาวาส และคณะซิสเตอร์ที่เข้ามาทำงานในหมู่บ้านพึงเอาใจใส่ในการอภิบาล กระตุ้นให้ประชาชนได้มาเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมพัฒนาพัฒนาอาชีพและกลุ่มพัฒนาจิตใจที่มีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือกันและกัน และใช้พิธีกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการปลุกพลังกลุ่มที่ยังหลับใหลให้ตื่นตัวในการมีส่วนร่วม เพราะเป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาคือ "ให้เกิดการกระทำดีร่วมกัน" หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ "การกินดีอยู่ดี และหมู่บ้านมีศีลธรรม" (กาญจนา แก้วเทพ, 2538 : 123) โดยมีมิติทางศาสนาโยงใยอยู่ในกิจกรรมทุกอย่าง

1.4 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นจึงไม่ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่มเกินไป เพราะจะทำให้ไม่สามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และยังพบว่าปัจจัยอายุมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นการคัดเลือกคนเข้ามาทำงานในการพัฒนาควรเลือกคนที่มีอายุระหว่าง 18-50 ปี เพราะเป็นวัยทำงานที่มีพลัง หากได้รับการกระตุ้น และมีแรงจูงใจที่ดีแล้วจะเป็นพลังอย่างมหาศาลในการพัฒนา

1.5 นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ประชาชนมีความพร้อมในการมีส่วนร่วม ในลักษณะอื่น ๆ เช่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อ หมู่บ้าน ร่วมออกแรงในลักษณะเสียสละตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน สนับสนุนให้ สมาชิกในครอบครัวร่วมออกแรงในลักษณะเสียสละตามโครงการพัฒนาหมู่บ้าน สละเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งอยู่ในอัตราที่สูงก็ยิ่งนับว่าเป็นผลดีต่อการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างมาก การรู้สึกมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน และการรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้านนั้นมีผลต่อ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเกิดความรู้สึกรักศักดิ์ศรีของตนและของหมู่บ้าน จนเกิดความรู้สึกว่า ตนเองมีความสำคัญที่จะดำเนินการพัฒนาเพื่อหมู่บ้านของตนเอง ในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านต้องคำนึงว่า ประชาชนได้กระทำเพื่อตนเองหรือไม่เพียงใด หรือประชาชนกระทำแล้วสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของตนหรือไม่ ในการที่จะกระตุ้นให้ประชาชนได้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะพัฒนาหมู่บ้านนั้น ก่อนอื่นต้องให้ประชาชนวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของตนเองก่อน แล้วจึงดำเนินการต่อไป โดยที่ประชาชนสามารถมองเห็นคุณค่าความสำคัญหรือ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของประชาชนเอง ผู้นำต้องในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ชักจูงให้ ประชาชนเห็นประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ผู้นำและคณะกรรมการหมู่บ้านต้องทำตัว ให้เป็นผู้นำที่เชื่อถือ เป็นตัวอย่างในด้านการเสียสละ ความสามัคคีปรองดอง เห็นอกเห็นใจกัน ให้ข้อมูลข่าวสาร สัมมนา ส่งเสริมฝึกฝนประชาชนให้เป็น ผู้นำในการพัฒนา ติดตาม กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวในการพัฒนา การมี ส่วนร่วมของประชาชนต้องมีการต่อเนื่องตลอดไป จนสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนา ในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจจึงขอเสนอแนะว่าน่าจะมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตรวจสอบความลึกซึ้ง เพราะอาจจะได้ผลการวิจัยที่ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านที่มูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานีเป็นผู้จัดตั้งขึ้น

2.3 ควรจะได้มีการศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อที่จะให้ประชาชนมาร่วมพิธีกรรมมากขึ้น เพื่อประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนามากขึ้น

2.4 ควรจะได้มีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในหมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และหมู่บ้านที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างขวามุสลิมที่เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาทุกวันศุกร์

2.5 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าปัจจัยบางปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน แต่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ในทางตรงกันข้ามปัจจัยบางปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน แต่กลับมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้สถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อศึกษาเส้นทางของตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยที่ต้องการศึกษา เพราะอาจค้นพบเรื่องราวที่การวิจัยครั้งนี้ไม่พบเพิ่มขึ้น

2.6 ควรจะได้มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของจำนวนกลุ่มพัฒนาที่ประชาชนสามารถเข้าเป็นสมาชิก และเอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด